



Granskning av meddelande om en klimat- och energipolitisk ram 2020–2030

Sammanfattning

I detta utlåtande behandlar utskottet Europeiska kommissionens meddelande En klimat- och energipolitisk ram för perioden 2020–2030 (KOM (2014) 15). Meddelandet hade hänvisats till utskottet för granskning i enlighet med 10 kap. 5 § riksdagsordningen. Miljö- och jordbruksutskottet har yttrat sig till näringsutskottet över de delar av meddelandet som ligger inom miljö- och jordbruksutskottets beredningsområde.

I sitt ställningstagande redovisar näringsutskottet uppfattningen att kommissionens förslag till ett klimat- och energipolitiskt ramverk för perioden 2020–2030 är välkommet och välbalanserat. Utskottet anser vidare att det föreslagna målet om en minskning av växthusgasutsläppen med 40 procent inom EU till 2030 jämfört med 1990 är väl avvägt. Därutöver välkomnar utskottet kommissionens förslag om ett mål inom EU med innebörden att minst 27 procent av energin ska komma från förnybara källor 2030. Utskottet instämmer också i regeringens och kommissionens uppfattning att det finns skäl att avvakta den kommande uppföljningen av energieffektiviseringsdirektivets genomförande inom EU innan det är motiverat att återkomma till frågan om ett mål för energieffektivisering.

Fyra motivreservationer (S, MP, SD, V) har fogats till utlåtandet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Utskottets överväganden	6
Granskning av meddelande om en klimat- och energipolitisk ram 2020-2030	6
Kommissionens meddelande	6
Regeringens preliminära ståndpunkt	9
Europaparlamentets och medlemsstaternas ståndpunkter	10
Tidigare riksdagsbehandling	11
Utskottets ställningstagande	14
Reservationer	18
1. Meddelande om en klimat- och energipolitisk ram 2020–2030 – motiveringen (S)	18
2. Meddelande om en klimat- och energipolitisk ram 2020–2030 – motiveringen (MP)	19
3. Meddelande om en klimat- och energipolitisk ram 2020–2030 – motiveringen (SD)	21
4. Meddelande om en klimat- och energipolitisk ram 2020–2030 – motiveringen (V)	22
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	23
<i>Bilaga 2</i>	
Miljö- och jordbruksutskottets yttrande	24

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Meddelande om en klimat- och energipolitisk ram 2020-2030

Riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna.

Reservation 1 (S) – motiveringen

Reservation 2 (MP) – motiveringen

Reservation 3 (SD) – motiveringen

Reservation 4 (V) – motiveringen

Utskottet föreslår att ärendet avgörs efter endast en bordläggning.

Stockholm den 11 mars 2014

På näringsutskottets vägnar

Mats Odell

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Mats Odell (KD), Jonas Eriksson (MP), Lars Hjalmered (M), Jennie Nilsson (S), Hans Rothenberg (M), Carina Adolfsson Elgestam (S), Olof Lavesson (M), Cecilie Tenfjord-Toftby (M), Eva Flyborg (FP), Börje Vestlund (S), Ann-Charlotte Hammar Johnson (M), Anna Hagwall (SD), Kent Persson (V), Ingela Nylund Watz (S), Berit Högman (S), Eva-Lena Jansson (S) och Anders Ahlgren (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I enlighet med 10 kap. 5 § riksdagsordningen hänvisade kammaren den 26 februari 2014 Europeiska kommissionens meddelande En klimat- och energipolitisk ram för perioden 2020–2030 (KOM(2014) 15) till näringsutskottet för granskning.

Med förbehåll för att kammaren skulle hänvisa meddelandet till näringsutskottet för granskning beslutade utskottet den 6 februari 2014 att ge miljö- och jordbruksutskottet tillfälle att yttra sig över meddelandet.

Miljö- och jordbruksutskottet har överlämnat yttrandet 2013/14:MJU3y. Yttrandet återfinns i bilaga 2. Till yttrandet har fyra avvikande meningar fogats (S, MP, SD och V).

Den 27 februari 2014 mottog utskottet Regeringskansliets faktagromemoria 2013/14:FPM56. Samma dag informerade statssekreterare Daniel Johansson utskottet om meddelandet inför mötet med rådet för transport, telekommunikation och energi (TTE-rådet) den 4 mars 2014. Den 6 mars 2014 överlade utskottet med it- och energiminister Anna-Karin Hatt om regeringens syn på meddelandet. Vid överläggningen ställde sig utskottet bakom regeringens ståndpunkt. I en gemensam avvikande mening (S, MP, V) redovisades en annan uppfattning än utskottets. Därutöver fogades fyra ytterligare avvikande meningar (S, MP, SD och V) till protokollet.

Bakgrund

Europeiska rådet beslutade i oktober 2009 och bekräftade i februari 2011 ett mål för EU att minska utsläppen av växthusgaser med 80–95 procent till 2050 för att tvågradersmålet ska kunna uppfyllas. Det klimat- och energipaket fram till 2020 som Europeiska rådet beslutade om 2008 innehåller tre klimat- och energimål som ska uppnås till 2020: att minska utsläppen av växthusgaser med 20 procent, att andelen förnybar energi ska uppgå till 20 procent av energianvändningen och att öka energieffektiviteten med 20 procent. Under 2011 presenterade kommissionen tre färdplaner fram till 2050 för klimatområdet, energiområdet och transportsektorn. Den 27 mars 2013 presenterade kommissionen en grönbok om ett klimat- och energiramverk fram till 2030 med utgångspunkt i färdplanerna (KOM(2013) 169). I grönboken efterlystes synpunkter på vilken omfattning och struktur energi- och klimatmålen för 2030 bör ha.

I enlighet med 10 kap. 5 § riksdagsordningen granskade näringsutskottet grönboken och skrev ett utlåtande om den som behandlades av riksdagen i juni 2013 (utl. 2012/13:NU24).

Den 22 januari 2014 presenterade kommissionen det här aktuella meddelandet om en klimat- och energipolitisk ram för perioden 2020–2030 (KOM (2014) 15).

Utskottets överväganden

Granskning av meddelande om en klimat- och energipolitisk ram 2020-2030

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna. Utskottet framhåller bl.a. att kommissionens förslag till ett klimat- och energipolitiskt ramverk för perioden 2020–2030 är välkommet och välbalanserat. Utskottet anser vidare att kommissionens förslag om en minskning av växthusgasutsläppen på 40 procent inom EU till 2030 jämfört med 1990 är väl avvägt. Härutöver välkomnar utskottet kommissionens förslag om ett mål med innebörden att minst 27 procent av energin inom EU ska komma från förnybara källor 2030. Utskottet instämmer också i regeringens och kommissionens uppfattning att det finns skäl att avvakta den kommande uppföljningen av energieffektiviseringsdirektivets genomförande inom EU innan det är motiverat att återkomma till frågan om ett mål för energieffektivisering.

Jämför reservationerna 1 (S), 2 (MP), 3 (SD) och 4 (V).

Kommissionens meddelande

Inledning

Kommissionen anser att centrala inslag i en ny ram på klimat- och energiområdet fram till 2030 bör vara ett mål om minskning av utsläppen av växthusgaser på EU-nivå som delas rättvist mellan medlemsstaterna i form av bindande nationella mål, en reform av utsläppshandelssystemet, ett mål på EU-nivå för andelen förnybar energi och en ny europeisk styrningsprocess för energi- och klimatpolitiken på grundval av medlemsstaternas planer för konkurrenskraftig, säker och hållbar energi.

Kommissionen föreslår ett mål om en minskning av utsläppen av växthusgaser inom EU med 40 procent till 2030 jämfört med 1990. Kommissionen noterar att de åtgärder och styrmedel som redan är på plats för att nå utsläppsmålet till 2020 kommer att fortsätta ha effekt efter 2020 och tillsammans troligen bidra till en utsläppsminskning på 32 procent till 2030.

Mål för minskade utsläpp av växthusgaser

När det gäller målet om en minskning av utsläppen av växthusgaser uppmanar kommissionen rådet och Europaparlamentet att senast i slutet av 2014 komma överens om att EU i början av 2015 ska åta sig att minska utsläppen av växthusgaser med 40 procent fram till 2030 jämfört med

1990, som ett led i de förhandlingar som kommer att avslutas vid det 21:a partsmötet under klimatkonventionen i Paris i december 2015. Detta mål bör enligt kommissionen fördelas mellan de sektorer som omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter, och de som inte gör det, och vara kärnan i EU:s energi- och klimatpolitik fram till 2030.

Kommissionen konstaterar att en fördelning mellan medlemsstater bör ske på ett sätt som adresserar relevanta fördelningsaspekter samtidigt som det säkerställer den inre marknadens funktion. Kommissionen visar också på olika sätt att inkludera kolflöden från skog och markanvändning.

EU bör enligt kommissionen vara redo att vidta ytterligare åtgärder och att ett högre åtagande för EU i de internationella förhandlingarna kan balanseras med t.ex. investeringar i internationella utsläppsminskningenheter.

Mål för förnybar energi på EU-nivå

Kommissionen konstaterar att ett mål om 40 procent minskade växthusgasutsläpp till 2030 främjar utvecklingen av förnybar energi i EU till en nivå på nära 27 procent. Kommissionen föreslår därför ett bindande mål på EU-nivå om minst 27 procent förnybar energi som inte bör fördelas på medlemsstaterna utan som ska uppfyllas genom åtaganden som beslutas av medlemsstaterna själva. Dessa åtaganden bör enligt kommissionen vägledas av behovet att gemensamt nå EU-målet för 2030 och medlemsstaternas nu gällande mål för förnybar energi för 2020. Dessa åtaganden för 2030 kommer att följas upp genom nationella planer som, om det visar sig vara nödvändigt, kommer att kompletteras med ytterligare EU-åtgärder och instrument för att garantera att EU-målet nås. Kommissionen föreslår inga nya mål för förnybar energi inom transportsektorn.

Kommissionen betonar att den ökade flexibiliteten för medlemsstaterna att ställa om sina energisystem måste kombineras med ett ökat fokus på att färdigställa den inre marknaden för energi. Vidare betonas kostnadseffektiva stödsystem för förnybar energi, överensstämmelse med statsstödsregelverket och vikten av att undvika marknadsstörande åtgärder. Även vikten av energiinfrastruktur lyfts fram. Kommissionen anser också att en förbättrad politik för biomassa är nödvändig för att garantera en resurseffektiv och hållbar användning av biomassa som tillåter rättvis konkurrens mellan olika användningsområden.

Energieffektivisering

I mitten av 2014 avser kommissionen att utvärdera energieffektiviseringsdirektivet och måluppfyllelsen till 2020. Kommissionen menar att utvärderingen är nödvändig för att fastställa framtida ambitioner för energieffektivisering och nödvändiga åtgärder för att leverera dessa.

Utvärderingen kommer att bygga på de analyser som har gjorts inom ramen för det aktuella meddelandet och de mål som föreslås för minskade klimatutsläpp och förnybar energi till 2030. Kommissionen anser att energieffektivisering ska komplettera utvecklingen av förnybar energi och inklu-

deras i medlemsstaternas nationella planer för att minska växthusgasutsläppen. Kommissionen menar att planerna också bör identifiera nationella åtgärder för att förbättra energieffektiviteten. Kommissionen konstaterar att ett mål om minskade växthusgasutsläpp om 40 procent kräver en ökad nivå av energieffektivisering till ungefär 25 procent till 2030.

Konkurrenskraftig energi för alla konsumenter till rimliga priser

En konkurrenskraftig och integrerad inre marknad för energi är, enligt kommissionen, nödvändig för att uppnå klimat- och energipolitiska mål på ett kostnadseffektivt sätt. Kommissionen konstaterar att den inre marknaden är ett viktigt verktyg för att stabilisera energipriserna. Vidare anser kommissionen att konsumenternas ställning på energimarknaderna behöver stärkas.

Kommissionen konstaterar att energi är viktigt för medlemsstaternas konkurrenskraft då det påverkar produktionskostnader och hushållens köpkraft. Vidare slår kommissionen fast att de senaste årens utveckling på de internationella energimarknaderna har inneburit att skillnaderna i energipriser mellan EU och flera större ekonomier har ökat.

Kommissionen menar också att mycket talar för att energikostnaderna inom EU kommer att fortsätta att stiga med anledning av behovet att ersätta åldrande infrastruktur inom EU, stigande priser för fossil energi, genomförandet av klimat- och energipolitiken och ett framtida högre pris för koldioxidutsläpp. Kommissionen föreslår därför att den nu gällande politiken för de sektorer som löper störst risk för koldioxidläckage ska gälla till slutet av handelsfas tre inom systemet för handel med utsläppsrätter.

Främja försörjningstryggheten

Kommissionen framhåller att det behövs flera typer av åtgärder för att öka energiförsörjningstryggheten inom EU. Ytterligare produktion av inhemsk energi är nödvändig, och energiförsörjningen måste diversifieras ytterligare både i fråga om länder och tillförselvägar. Konkurrensen på energimarknaderna behöver också öka liksom utvecklingen av energiinfrastruktur. Slutligen menar kommissionen att ytterligare åtgärder krävs för att förbättra energiintensiteten i ekonomin genom energieffektivisering.

Europeisk styrning för ramverket till 2030

Medlemsstaterna behöver flexibilitet i genomförandet av klimat- och energipolitiken och det finns, enligt kommissionen, ett behov av att strömlinjeforma de i dag separata processerna för rapportering av förnybar energi, energieffektivisering och minskade växthusgasutsläpp efter 2020. Kommissionen menar att de uppsatta målen för 2030 ska uppnås genom en blandning av åtgärder på EU-nivå och på nationell nivå som ska beskrivas i nationella planer. Dessa planer ska bl.a. garantera att EU:s målsättningar nås.

Kommissionen ser framför sig en iterativ process som leds av kommissionen som utvärderar medlemsstaternas planer och som vid behov utfärdar rekommendationer. Kommissionen avser att ta fram detaljerade riktlinjer för hur styrningsprocessen väntas fungera och för innehållet i de nationella planerna. Kommissionen föreslår vidare att ramverket kompletteras med ett antal indikatorer för försörjningstrygghet och konkurrenskraft.

Kompletterande politik

Kommissionen går igenom ett antal politikområden där klimat- och energipolitiken måste utvecklas till 2030. Utsläppen inom transportsektorn måste minska med 60 procent till 2050 jämfört med 1990. Jordbrukssektorn samt skog och markanvändning kan både släppa ut och lagra växthusgaser. Kommissionen konstaterar att dessa utsläpp och upptag av växthusgaser i dag hanteras på olika sätt i EU:s klimatpolitik.

Växthusgasutsläppen från energiintensiv och koldioxidintensiv industri måste minska avsevärt för att EU:s långsiktiga mål om minskade växthusgasutsläpp ska kunna nås. Kommissionen menar att avskiljning och lagring av koldioxid (CCS) kan vara en teknologi för fossilbaserad elproduktion som kan ge baskraft och balanskapacitet i ett energisystem med en ökad andel variabel förnybar elproduktion.

Kommissionen anser även att EU behöver öka ansträngningarna för forskning och utveckling för att stödja klimat- och energipolitiken efter 2020.

Internationell bakgrund

Enligt kommissionen måste utformningen av ett ramverk för klimat- och energipolitiken till 2030 ta hänsyn till den internationella utvecklingen. Kommissionen konstaterar att de internationella energimarknaderna genomgår en förändring och att den globala efterfrågan på energi kommer att fortsätta att öka.

En ny rättsligt bindande global klimatöverenskommelse som inkluderar alla parter och som ska gälla efter 2020 ska beslutas vid det 21:a partsmötet under klimatkonventionen i Paris 2015.

Regeringens preliminära ståndpunkt

I Regeringskansliets faktapromemoria (2013/14:FPM56) med anledning av det här aktuella meddelandet redovisar regeringen följande preliminära ståndpunkt:

Regeringen välkomnar EU-kommissionens förslag på samlat ramverk för klimat- och energipolitiken för 2030, men anser att ambitionsnivån behöver höjas. EU behöver befästa sitt ledarskap och agera kraftfullt och konstruktivt för att åstadkomma en global klimatöverenskommelse vid klimatkonferensen i Paris 2015.

Regeringen ställer sig bakom EU-kommissionens förslag på 40% utsläppsminskning inom EU förutsatt att detta bördefördelas mellan medlemsländerna på ett kostnadseffektivt sätt. Hur bördefördelningen

sker får stor påverkan på varje MS andel av utsläppsminskningen. Regeringen kan därutöver tänka sig ytterligare 10 % utsläppsminskning i form av internationella krediter förutsatt att andra utvecklade länder tar sin del av bördan i de internationella förhandlingarna. Utsläppsmålet är överordnat förnybartmålet eftersom det viktigaste är att utsläppen minskar.

Regeringen stödjer ett mål på minst 27 % förnybart inom EU som inte bördefördelas mellan medlemsländer. I och med att detta mål inte bördefördelas blir de nationella målsättningarna mycket viktiga.

Förnybartmålet ska uppnås på ett kostnadseffektivt sätt. Regeringens syn på 27%-målet kan komma att ses över i ljuset av kostnads- och teknikutveckling. Syftet med förnybartmålet är att fasa ut fossil bränslen.

Regeringen stödjer EU-kommissionens förslag att återkomma till energieffektivisering efter översynen av energieffektiviseringsdirektivet senare i år.

Regeringen anser att fullbordandet av den inre marknaden är en förutsättning för konkurrenskraftiga energimarknader inom EU. En inre marknad är också en förutsättning för kostnadseffektivt uppfyllande av mål. Den fortsatta utbyggnaden av förnybar energi bör ske med största möjliga kostnadseffektivitet i utformning av styrmedel. Ramverket bör även stimulera till samarbete mellan medlemsstater. Regeringen anser vidare att bioenergi kan spela en viktig roll för EU:s klimat och energipolitik till 2030 och avser att delta aktivt i diskussionerna om EU:s framtida politik för biomassa.

Regeringen anser att upptag och utsläpp av växthusgaser från skog och markanvändning bör tas till vara som en del av klimatpolitiken. Upptag och utsläpp av växthusgaser från skog och markanvändningen behöver dock hanteras med hänsyn till de stora osäkerheter som finns i beräkningarna av växthusgasflöden. Skogens centrala roll för produktion av hållbar bioenergi och klimatsmarta material, biologisk mångfald och ekosystemtjänster, samt skogens långsiktiga produktionshorisont måste också beaktas. Regeringen ser vissa fördelar med förslagen på indikatorer och välkomnar att de inte uttrycks som bindande mål. Dessa indikatorer måste dock analyseras.

Regeringens ambition är att Europeiska rådet i mars tar ställning till inriktningen för EU:s långsiktiga klimat- och energipolitik så att industri och samhället i stort får långsiktiga förutsättningar samt ger EU tydlighet inför klimattoppmötet i september.

Europaparlamentets och medlemsstaternas ståndpunkter

Av Regeringskansliets faktapromemoria framgår att vissa medlemsländer tydliggjorde sina övergripande ståndpunkter inför det att kommissionen presenterade sina förslag. Belgien, Danmark, Frankrike, Italien, Irland, Portugal, Tyskland och Österrike skrev i december 2013 ett brev till kommissionen med stöd för ett bindande mål för förnybar energi i 2030-ramverket. I januari 2014 skrev Storbritannien, Tyskland, Frankrike, Nederländerna, Italien och Spanien ett brev till kommissionen där de bad kommissionen att lägga fram förslag om ett EU-internt klimatmål om minst 40 procent. I ett gemensamt uttalande från februari 2014 ställde sig Tjeckien, Rumänien, Ungern, Polen, Slovakien och Bulgarien gemensamt

bakom ett EU-internt mål på en ”realistisk” nivå i ljuset av de internationella klimatförhandlingarna; de motsätter sig rättsligt bindande målsättningar för förnybar energi och energieffektivisering.

Europaparlamentet antog den 5 februari 2014 en initiativrapport, vilken utgör Europaparlamentets inspel till framtagandet av ett ramverk för klimat- och energipolitiken till 2030. I initiativrapporten tar Europaparlamentet ställning för tre bindande mål: att växthusgasutsläppen ska minska med 40 procent, att 30 procent av energin ska komma från förnybara energikällor och att energianvändningen ska effektiviseras med 40 procent.

Tidigare riksdagsbehandling

Energifärdplan 2050

Våren 2011 granskade utskottet kommissionens meddelande Energifärdplan för 2050 (KOM(2011) 885). Meddelandet tar upp hur Europas energiproduktion i framtiden ska kunna bli i det närmaste koldioxidfri, utan att energiförsörjningen och konkurrenskraften störs, för att bidra till att EU når målet om minskade växthusgasutsläpp till 2050. Utskottets granskning resulterade i ett utlåtande (utl. 2011/12:NU20).

I utlåtandet underströk utskottet vikten av att EU:s energipolitik har en inriktning som överensstämmer med det övergripande målet att den globala medeltemperaturen får öka med högst två grader och EU:s mål att utsläppen av växthusgaser ska minska med 80–95 procent till 2050. Vidare betonade utskottet vikten av stabila och långsiktiga spelregler för energimarknadens aktörer som ger förutsättningar för rätt investeringar i produktions- och distributionssystem.

Utskottet framhöll att energieffektivisering och en ökad användning av förnybar energi är viktiga medel för att nå de gemensamma övergripande målsättningarna inom EU:s energipolitik, såsom minskade utsläpp av växthusgaser, ökad försörjningstrygghet och ökad konkurrenskraft. Såväl energieffektivisering som den förnybara energin kommer dessutom att vara betydelsefulla för omställningen till ett hållbart energisystem. I sammanhanget underströk utskottet vikten av att ha förståelse för att förutsättningarna skiljer sig åt mellan medlemsstaterna när det gäller val av energikällor. Alla medlemsstater har inte lika goda förutsättningar som Sverige, som har gott om både förnybar energi, förnybar elproduktion och koldioxidsnål elproduktion.

Vidare ansåg utskottet att generellt verkande ekonomiska styrmedel, såsom energiskatter, koldioxidskatt och EU:s utsläppshandel, är centrala för att åstadkomma kostnadseffektiva utsläppsminskningar och bör ges en utvidgad roll. Det är angeläget att dessa styrmedel kompletteras med satsningar på forskning och utveckling. För att skapa en väl fungerande europeisk energimarknad är en modern infrastruktur som möjliggör energihandel över nationsgränserna också en viktig förutsättning. Utskottet poäng-

terade här att grundprincipen i denna fråga är att det är marknadsaktörerna som ska ansvara för planeringen och finansieringen av dessa energiinfrastrukturinvesteringar.

Till utlåtandet fogades två motivreservationer. I den ena (S, MP, V) redovisades inledningsvis att reservanterna vill se ett fossilfritt samhälle, ett samhälle utan några utsläpp av växthusgaser och med 100 procent förnybar energi. Reservanterna delade kommissionens uppfattning om att omedelbara åtgärder måste vidtas för att klimatmålet till 2050 ska nås. Satsningar på investeringar i morgondagens teknik, infrastruktur och förnybar energi lyftes fram som angelägna och det betonades att det krävs större fokus på energieffektivisering, i form av både energibesparingar och smartare energianvändning. Reservanterna var kritiska mot den betydelse som kärnkraften hade fått i färdplanen och ställde sig tveksamma till den förhoppning som kommissionen knöt till CCS-teknik som en lösning på koldioxidutsläppen. Avslutningsvis framhöll reservanterna att EU bör ha en samordnande roll när det gäller den gränsöverskridande energiinfrastrukturen och att EU:s stöd bör riktas mot infrastruktursatsningar som bidrar till att EU och dess medlemsstater når de beslutade klimat- och energimålen.

I den andra motivreservationen (SD) underströks vikten av att färdplanen inte kan eller får ersätta de enskilda nationernas egna långsiktiga mål för energiförsörjning. Bilateral avtal mellan länder kan vara en framkomlig väg för att säkerställa energitillförseln på ett effektivt och samhällsekonomiskt tillfredsställande sätt. Reservanten ansåg att kärnkraften även i framtiden kommer att vara en viktig källa för att nå en mer koldioxidneutral elproduktion.

Vidare betonades att de mål som EU har satt upp för att minska utsläppen av växthusgaser inte får äventyra vare sig de enskilda nationernas ekonomi eller hushållens ekonomi. Åtaganden inom EU måste i stället kopplas till ansträngningar för att komma fram till bindande mål på global nivå. Energieffektivisering lyftes fram som en angelägen åtgärd men den bör i första hand skötas nationellt och på marknadsmässiga villkor, inte minst mot bakgrund av att förutsättningarna är alltför olika i EU:s medlemsstater för att gemensamma normer och system ska kunna appliceras.

Enligt reservanten måste beroendet av fossila bränslen, i första hand kol, brytas på sikt liksom även beroendet av import från instabila stater. Det är av särskild vikt att beroendet av importerad gas inte ökar och att de nationella energiförsörjningsplanerna inte blir beroende av andra nationers energiförsörjningsplaner. Ett viktigt steg är, enligt reservanten, att varje medlemsstat bör sträva mot att vara självförsörjande när det gäller elproduktion.

Kommissionens grönbok om ett klimat- och energiramverk fram till 2030

Våren 2013 granskade utskottet kommissionens grönbok om ett klimat- och energiramverk fram till 2030. Granskningen utmynnade i ett utlåtande (utl. 2012/13:NU24). Grönboken och den konsultationsprocess som knöts till denna utgör grunden för det meddelande om ett klimat- och energiramverk till 2030 som nu är föremål för utskottets granskning.

I utlåtandet över grönboken ställde sig utskottet bakom regeringens uppfattning att ett klimat- och energiramverk för 2030 behöver utarbetas och beslutas så snart som möjligt för att ge det europeiska näringslivet och andra aktörer i samhället vägledning om den klimat- och energipolitik som ska råda i EU bortom 2020. Utskottet ansåg att EU bör besluta om ett ambitiöst bindande mål för hur mycket EU:s utsläpp av växthusgaser bör minska till 2030. Vidare delade utskottet regeringens uppfattning att ett bindande klimatmål till 2030 ska inkludera internationella åtgärder. Härutöver underströk utskottet att satsningar på förnybar energi och energieffektivisering kommer att vara viktiga för att uppnå målet om minskade utsläpp av växthusgaser. Även kärnkraften kommer, enligt utskottet, att behöva bidra till Europas energiomställning för att målet ska kunna nås.

Utskottet ställde sig vidare bakom regeringens uppmaning till kommissionen att utreda för- och nackdelar med olika energipolitiska mål. Utskottet underströk vikten av att kommissionen då även beaktar interaktionen – såväl när det gäller synergier som eventuella motsatsförhållanden – mellan klimat- och energipolitiska mål och styrmedel. Vidare måste kommissionen förhålla sig till de, i vissa avseenden betydande, omvärldsförändringar som på olika sätt kan komma att påverka förutsättningarna för måluppfyllnad eller effektiviteten hos olika styrmedel.

Till utlåtandet fogades två motivreservationer. I den ena (S, MP, V) redovisades inledningsvis utgångspunkten att reservanterna vill se ett fossilfritt samhälle, ett samhälle utan några utsläpp av växthusgaser och med 100 procent förnybar energi. För att nå det fossilfria samhället sade sig reservanterna vara övertygade om värdet av tydliga bindande mål på en rad områden och förespråkade att det redan nu tas fram ett mål även för 2040 och att EU:s mål för 2030 måste vara mer ambitiöst än vad kommissionen har föreslagit.

Reservanterna förespråkade också ett nytt bindande mål för produktionen av förnybar energi till 2030 liksom för energieffektivisering. Beträffande energieffektivisering ville reservanterna att Sverige tydligt ska stå upp för synsättet att de nödvändiga energieffektiviseringsåtgärderna inte ska ses som kostnader, utan som lönsamma investeringar som vid pristoppar dessutom minskar sårbarheten och elkostnaderna för såväl hushållen som industrin.

Reservanterna redovisade tveksamhet inför att knyta för stor tilltro till kärnkraft och CCS-teknik som medel för att minska utsläppen av växthusgaser.

Avslutningsvis betonade reservanterna att en väl utvecklad energiinfrastruktur är viktig för att EU ska kunna agera kraftfullt på det klimat- och energipolitiska området. De framhöll vikten av att EU:s stöd till infrastruktursatsningar ska understödja att EU och dess medlemsstater når de beslutade klimat- och energimålen. Reservanterna betraktade det därför som främmande att EU stöder infrastruktursatsningar som låser in Europa i ett fossilbränsleberoende.

I den andra motivreservationen (SD) framhölls vikten av att en nation har kontroll över sin egen energiförsörjning, och reservanten framhöll betydelsen av en hög grad av nationell självförsörjning.

Reservanten vände sig mot en politik som innebär att Sverige ska agera som en föregångare genom att ta på sig ett väsentligt större klimatåtagande än omvärlden. Eventuella bindande mål för att minska utsläppen av växthusgaser får inte äventyra vare sig de enskilda nationernas eller hushållens ekonomi. Och det är, enligt reservanten, nödvändigt att åtaganden inom EU i stället kopplas till ansträngningar för att komma fram till bindande mål på global nivå.

Reservanten betonade också vikten av att motverka koldioxidläckage. Vidare motsatte sig reservanten ett bindande mål för energieffektivisering på EU-nivå med hänvisning till att förutsättningarna är alltför olika i EU:s medlemsstater för att effektiva gemensamma normer och system ska kunna appliceras.

Beroendet av fossila bränslen, i första hand kol, måste, enligt reservanten brytas på sikt. För att Sverige ska kunna minska sina växthusgasutsläpp kommer kärnkraften att spela en viktig roll. Beroendet av energimport från instabila stater måste minska. Varje medlemsstat bör sträva mot att bli självförsörjande när det gäller elproduktion.

Reservanten ansåg inte att fossilbränsleberoendet kan brytas på ett effektivt sätt genom kraftfulla subventioner till förnybar energiproduktion som vindkraft, solkraft och biodrivmedel. EU bör således fasa ut subventioner för vissa intermittenta energislag och i stället säkerställa tillgången på bas- och reglerkraft.

Avslutningsvis betonade reservanten att det är av stor vikt att Sveriges elöverföringskapacitet till Europa inte förstärks innan Sveriges nationella kapacitet är fullt utbyggd.

Utskottets ställningstagande

EU:s klimat- och energipolitik hänger intimt samman och ingår dessutom i ett globalt sammanhang där frågor om framtida generationers livsbetingelser står på spel. Stora utmaningar ligger i att nå lösningar som kraftfullt bidrar till att lösa världens klimatutmaningar, och som samtidigt är politiskt bärkraftiga i både tid och rum. Det måste handla om lösningar som beaktar de skilda förutsättningar och utgångspunkter som finns inte bara mellan EU:s medlemsstater utan inte minst när man beaktar frågornas glo-

bala karaktär och långa tidshorisonter. Utskottet instämmer i miljö- och jordbruksutskottets uppfattning att det är viktigt att EU befäster sitt ledarskap och agerar kraftfullt och konstruktivt för att åstadkomma ett globalt klimatavtal i Paris 2015 som håller den globala uppvärmningen under två grader. För att visa ledarskap behöver EU besluta om klimatmål före det klimattoppmöte som FN:s generalsekreterare ska hålla i september 2014. Viljan att agera resolut måste emellertid oupphörligen vägas mot sådana eventuella konsekvenser som på sikt kanske innebär att utfallet blir helt motsatt det eftersträfvade. Inget är vunnet om växthusgasutsläppen endast flyttar till någon annan del av världen.

Utskottet har vid ett antal tillfällen under de senaste åren uttalat sig om hur det ser på EU:s framtida klimat- och energipolitik. I de sammanhangen har utskottet bl.a. uttryckt en oro för att tempot i det globala klimatarbetet är för lågt och understrukt behovet av skyndsamma åtgärder. Utskottet har ansett att ett klimat- och energiramverk för 2030 behöver utarbetas och beslutas så snart som möjligt för att ge det europeiska näringslivet och andra aktörer i samhället vägledning om den klimat- och energipolitik som ska råda i EU bortom 2020. Ett ambitiöst bindande mål för hur mycket EU:s utsläpp av växthusgaser bör minska till 2030 har utskottet sett som ett centralt inslag i detta ramverk. Likaså har utskottet understrukt vikten av att en tydlig koppling mellan ett tidigt fastställande av bindande klimatmål för EU till 2030 och de internationella klimatförhandlingarna. Beträffande mål för förnybar energi och energieffektivisering har utskottet ställt sig bakom regeringens uppfattning att för- och nackdelar med sådana mål behöver analyseras närmare och att interaktionen – såväl när det gäller synergier som eventuella motsatsförhållanden – mellan klimat- och energipolitiska mål och styrmedel då beaktas.

Mot denna bakgrund anser utskottet att det förslag till ett klimat- och energipolitiskt ramverk för perioden 2020–2030 som kommissionen nu har presenterat är välkommet och välbalanserat. I likhet med kommissionen, regeringen och miljö- och jordbruksutskottet anser utskottet att ett bindande klimatmål för EU till 2030 bör beslutas så snart som möjligt. Ett sådant mål gör det möjligt att uppnå målet att minska utsläppen med 80 till 95 procent till 2050 på ett kostnadseffektivt sätt. Kommissionens förslag om en utsläppsminskning på 40 procent inom EU är väl avvägt. Samtidigt vill utskottet – liksom miljö- och jordbruksutskottet understryker i sitt yttrande – betona vikten av att fördelningen av bördan mellan medlemsländerna görs på ett kostnadseffektivt sätt. Utskottet har inte heller någon annan uppfattning än miljö- och jordbruksutskottet och regeringen när det gäller den positiva synen på ytterligare 10 procent utsläppsminskningar om målet då inkluderar möjligheten till utsläppsminskningar i utlandet och under förutsättning att andra utvecklade länder tar sin del av bördan i internationella förhandlingar. Fördelarna med detta framgår av miljö- och jordbruksutskottets yttrande. Utskottet vill här också instämma i miljö- och jordbruksutskottets uppfattning att EU:s system för handel med

utsläpps-rätter är centralt för EU:s klimatpolitik och för att klara EU:s klimatmål – både på kortare och längre sikt. De åtgärder som kommissionen aviserar och som syftar till att stärka systemet välkomnas därför av utskottet. När det gäller upptag och utsläpp av växthusgaser från skog och markanvändning står utskottet bakom den uppfattning som redovisas i miljö- och jordbruksutskottets yttrande.

Utöver ett övergripande mål för växthusgasutsläpp välkomnar utskottet kommissionens förslag om ett mål inom EU med innebörden att minst 27 procent av energin ska komma från förnybara källor som inte bördefördelas mellan medlemsländer. I likhet med regeringen vill utskottet här betona vikten av kostnadseffektivitet i de åtgärder som vidtas för att nå målet och att ramverket bör stimulera till samarbete mellan medlemsstater. Att framgångarna med det svensk-norska elcertifikatssystemet har uppmärksamats i sammanhanget kan eventuellt stimulera fler lösningar av liknande slag i andra medlemsstater. Utskottet står också bakom regeringens uppfattning att det kan finnas skäl att på sikt ompröva synen på förnybartmålet i ljuset av kostnads- och teknikutvecklingen. Syftet med förnybartmålet är att fasa ut fossila bränslen.

En effektivare energianvändning och i vissa fall även godare hushållning med energi är ett annat viktigt medel i kampen mot klimatutmaningarna. Utskottet instämmer emellertid i regeringens och kommissionens uppfattning att det finns skäl att avvakta den kommande uppföljningen av energieffektiviseringsdirektivets genomförande inom EU innan det är motiverat att återkomma till frågan om ett mål för energieffektivisering.

En utbyggd och välfungerande inre energimarknad anser utskottet också vara betydelsefull för att klimat- och energipolitiken ska nå de vägledande målsättningarna om minskade utsläpp av växthusgaser, ökad försörjningstrygghet och ökad konkurrenskraft. En inre marknad är också en förutsättning för kostnadseffektivt uppfyllande av klimat- och energipolitiska mål.

Utskottet vill även framhålla vikten av förståelse för att förutsättningarna skiljer sig åtskilligt mellan medlemsstaterna när det gäller möjligheterna att välja olika energikällor. Alla medlemsstater har inte lika goda förutsättningar som Sverige, som har gott om både förnybar energi, förnybar elproduktion och koldioxidsnål elproduktion. Till detta ska även fogas de betydande skillnader som finns när det gäller de ekonomiska förutsättningarna för olika medlemsstater att åta sig stora åtaganden om utsläppsminskningar eller om att ställa om energisystemet. Starka beroenden av energiimport från länder med instabila politiska förhållanden kan vara ett försvarande förhållande. Liknande betraktelse ur ett globalt perspektiv gör att skillnaderna i förutsättningarna för olika länder blir än mer påtagliga. Strävan efter välbästande i länder som inte har kommit lika långt som många länder i västvärlden är onekligen en faktor som är nödvändig att förhålla sig till.

Utskottet vill avslutningsvis erinra om att huvudsyftet med ett utlåtande av detta slag är att öka offentligheten kring EU-arbetet och bidra till en bredare debatt om strategiskt viktiga EU-frågor. Syftet med utskottets granskning av kommissionens meddelande är således inte att lämna ett formellt yttrande till kommissionen. Regeringen har huvudansvaret för uppgiften att företräda riket i dessa sammanhang.

Därmed föreslår utskottet att riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Meddelande om en klimat- och energipolitisk ram 2020–2030 – motiveringen (S)

av Jennie Nilsson (S), Carina Adolfsson Elgestam (S), Börje Vestlund (S), Ingela Nylund Watz (S), Berit Högman (S) och Eva-Lena Jansson (S).

Ställningstagande

Vår ledstjärna i synen på den svenska klimat- och energipolitiken är att vi vill uppnå ett fossilfritt samhälle, ett samhälle utan några utsläpp av växthusgaser och med 100 procent förnybar energi. Självfallet präglar denna grundläggande hållning också vår uppfattning när det gäller hur EU bör agera på detta område.

Mot den bakgrunden anser vi att kommissionens förslag till nya klimatmål för 2030 sänker ambitionerna rejält för den gemensamma klimatpolitiken. Att regeringen dessutom ställer sig bakom kommissionens uppfattning gör oss djupt bekymrade. I en avgörande fråga för klimatet och EU:s ekonomiska utveckling väljer Sverige – trots tal om höga ambitioner på klimatområdet – att förhålla sig passivt.

Till skillnad från kommissionen och regeringen vill vi se betydligt mer kraftfulla åtgärder från EU:s sida både för att nå nödvändiga mål för utsläppsminskningar inom unionen, och inte minst för att kunna vara pådrivande i det internationella klimatarbetet. Sverige borde ta en tydlig ledarroll inom EU för att försöka styra unionens gemensamma hållning i önskvärd riktning.

Vår bestämda uppfattning är att det krävs bindande mål på flera områden för att nå framgång. I likhet med Europaparlamentet förordar vi tre tydliga klimat- och energimål som ska genomföras av EU-länderna tillsammans – en linje som är betydligt mer ambitiös än såväl kommissionens som regeringens.

Vi ser positivt på kommissionens förslag om ett övergripande bindande mål för utsläpp av växthusgaser, men anser att målnivån är för låg. Vi hade föredragit att EU fastställer ett ambitiöst, för medlemsstaterna bindande, utsläppsmål om 50 procents minskning till 2030. Ett sådant mål bör inte heller inkludera oklara utsläppsreduktioner utomlands. Vi anser alltså att Sverige ska driva förslaget om en högre målnivå men som inte inkluderar utsläppskrediter. Våra ytterligare argument kring detta ställningstagande framgår av den avvikande mening i miljö- och jordbruksutskottets

yttrande som företrädarna för Socialdemokraterna står bakom. Där redovisas också Socialdemokraternas syn på hur utsläpp och upptag av växthusgaser från olika former av markanvändningen bör beaktas.

Vi förespråkar också ett, för medlemsstaterna bindande, ambitiöst mål på 40 procent förnybar energi i EU till 2030. Energisektorn står i dag för en betydande del av utsläppen i Europa och det krävs omfattande förändringar av medlemsstaternas energisystem för att klara detta. Det hållbara, fossilfria samhället är en möjlighet, men bara om de politiska ambitionerna inom klimat- och energiområdet förstärks. De insatser som krävs är inte bara bra för klimatet och för människors hälsa, de är även betydelsefulla för konkurrenskraften. Genom satsningar på investeringar i morgondagens teknik, infrastruktur och förnybar energi blir det enklare för både människor och företag att göra klimatsmarta val samtidigt som fler jobb skapas.

Vi anser också att det behövs ett ambitiöst bindande mål för energieffektivisering i EU till 2030. Energieffektivisering, i form av både energibesparingar och smartare energianvändning, är ett viktigt medel för att nå ett hållbart samhälle. Att energianvändningen ökar innebär att utvecklingen går åt fel håll, och det är tydligt att dagens styrmedel inte räcker till. Vi anser att rådet bör ge kommissionen i uppdrag att återkomma med ett förslag på ett ambitiöst bindande mål för energieffektivisering för 2030. Att Europaparlamentet har föreslagit ett mål på 40 procent energieffektivisering till 2030 bör beaktas i sammanhanget. Vidare är det viktigt att inte betrakta energieffektiviseringsåtgärder som kostnader, utan som lönsamma investeringar, som dessutom minskar såväl sårbarhet som elkostnader för både hushållen och industrin.

Därmed föreslår vi att riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna.

2. Meddelande om en klimat- och energipolitisk ram 2020–2030 – motiveringen (MP)

av Jonas Eriksson (MP).

Ställningstagande

Möjligheterna att klara målet att klimatet maximalt blir två grader varmare blir allt mindre. Att ställa om samhället till att bli långsiktigt hållbart är en av de största utmaningarna i vår tid. Här krävs ett tydligt globalt ledarskap som jag anser EU måste axla. Liksom Miljöpartiets representant i miljö- och jordbruksutskottet har anført anser jag att EU:s vägval om klimatmålen påverkar utvecklingen i hela världen. Om EU:s medlemsländer enas om en progressiv position ökar möjligheterna för EU att driva på för ett globalt, rättvist och bindande klimatavtal vid FN:s klimattoppmöte i Paris nästa år. Om EU däremot misslyckas med att visa ledarskap blir förhandlingarna i Paris betydligt svårare.

Kommissionen har i tidigare meddelanden tydligt visat på att det hållbara, fossilfria samhället är en möjlighet, men bara om de politiska ambitionerna inom klimat- och energiområdet förstärks. Samtidigt är det viktigt att understryka att vägen mot det hållbara, fossilfria samhället inte bara innebär betydande utmaningar utan också stora möjligheter. De insatser som krävs är inte bara angelägna för klimatet och för människors hälsa, utan de är även betydelsefulla för konkurrenskraften. EU måste ta på sig ledartröjan i kampen för klimatet och unilateralt ikläda sig åtaganden om utsläppsminskningar. De rika länderna – som i dag står för den stora delen av utsläppen – måste således gå före.

Jag ser därför med oro och besvikelse på det förslag till klimat- och energipolitiskt ramverk som kommissionen nu har presenterat. Utgångspunkten för de nya målen är bredare än enbart klimat – det handlar också om hur vi når ett hållbart energisystem. Att som kommissionen nu gör endast föreslå ett bindande mål för utsläppen av växthusgaser är inte tillräckligt. Nivån på 40 procent är enligt min uppfattning dessutom alldeles för låg. I likhet med Miljöpartiets representant i miljö- och jordbruksutskottet förordar jag att målet bör vara 60 procents utsläppsminskning inom EU och då utan förbehåll för bördefördelningens utformning. Jag vill i sammanhanget också instämma i det Miljöpartiets företrädare i miljö- och jordbruksutskottet har anfört när det gäller kolfloden från skog och markanvändning liksom om behovet av förändringar av EU:s system för handel med utsläppsrätter.

Energisektorn står i dag för en betydande del av utsläppen i Europa och det krävs omfattande förändringar av medlemsstaternas energisystem. Som drivkraft för detta anser jag att det behövs ett bindande mål om att 45 procent av energin ska komma från förnybara källor 2030. För att nå ett hållbart samhälle krävs dessutom större fokus på energieffektivisering, i form av både energibesparingar och smartare energianvändning. Jag står därför också bakom ett bindande mål om 40 procent energieffektivisering till 2030. Båda dessa mål bör vara bindande på medlemsstatsnivå. Det bör här också poängteras att kommissionens egen analys pekar på att detta inte bara skulle minska hotet mot klimatet utan även leda till många nya jobb, minskat beroende av importerad gas och kolkraft, lägre energikostnader och bättre folkhälsa. Energieffektiviseringsåtgärder bör för övrigt inte ses som kostnader, utan som lönsamma investeringar, som minskar sårbarheten och elkostnaderna för såväl hushållen som industrin.

Därmed föreslår jag att riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna.

3. Meddelande om en klimat- och energipolitisk ram 2020–2030 – motiveringen (SD)

av Anna Hagwall (SD).

Ställningstagande

Kommissionen har nu presenterat ett förslag till ett klimat- och energipolitiskt ramverk fram till 2030. Jag och Sverigedemokraterna har vid upprepade tillfällen när EU:s klimat- och energipolitik har varit föremål för diskussion framhållit vikten av att åtaganden inom EU tydligt måste kopplas till ansträngningar för att komma fram till bindande mål på global nivå.

Det är även av största vikt att konkurrenskraften för den inhemska industrin inte får försämrats med risk för s.k. koldioxidläckage, dvs. att industrin väljer att flytta sin verksamhet och produktion till länder med en mindre ambitiös klimatpolitik. Åtaganden om utsläppsminskningar på EU-nivå ska, enligt min uppfattning, inte tillåtas äventyra vare sig de enskilda nationernas ekonomi eller hushållens ekonomi. EU kan mycket väl ta en ledande roll i det internationella samarbetet när det gäller utsläpp av växthusgaser, men det är inte långsiktigt realistiskt att EU ska gå före och ställa hårdare krav på medlemsstaternas industri i förhållande till den globala marknaden. Även om Europas länder skulle nå nollutsläpp är den reella effekten av de globala utsläppen högst begränsad. Gemensamma målsättningar på EU-nivå får inte heller ta fokus från vikten av att varje nation har kontroll över sin egen energiförsörjning och att det i betydande utsträckning är upp till varje land att ta det ansvar för dessa frågor som de egna förutsättningarna medger.

Jag anser att energieffektivisering är en angelägen åtgärd men att den i första hand bör skötas nationellt och på marknadsmässiga villkor. Förutsättningarna är alltför olika i EU:s medlemsstater för att gemensamma normer och system ska kunna appliceras. Mot den bakgrunden välkomnar jag att kommissionen i dagsläget inte föreslår några mål för energieffektivisering. Samtidigt ser jag det som bekymmersamt att sådana mål eventuellt kan bli aktuella på sikt.

Beroendet av fossila bränslen, i första hand kol, måste enligt min uppfattning brytas på sikt. Jag är dock inte alls övertygad om att ett bindande mål för andelen förnybar energi är den mest framkomliga vägen. Kärnkraften bör tillåtas att spela en större roll i EU:s fortsatta arbete med att minska växthusgasutsläppen i stället för att ösa subventioner över förnybar energiproduktion med tveksam nytta som exempelvis vindkraft, solkraft och biodrivmedel.

I likhet med vad Sverigedemokraternas företrädare i miljö- och jordbruksutskottet har anfört vänder jag mig även emot att driva på för ytterligare kostsamma utsläppsminskningar i form av internationella krediter och jag instämmer också i det som sägs i den avvikande meningen om utsläpp och upptag av växthusgaser i samband med markanvändning.

Därmed föreslår jag att riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna.

4. Meddelande om en klimat- och energipolitisk ram 2020–2030 – motiveringen (V)

av Kent Persson (V).

Ställningstagande

Att ställa om samhället till att bli långsiktigt hållbart är en av de största utmaningarna i vår tid. Jag och Vänsterpartiet står bakom ett offensivt förhållningssätt till denna utmaning till skillnad från kommissionen, regeringen och utskottets majoritet som inte tycks inse nödvändigheten av omfattande åtgärden för att bromsa det globala klimathotet.

EU har nu en gyllene chans att ta den så betydelsefulla ledarrollen inför de kommande globala klimatförhandlingarna. Det kommissionen dessvärre presenterar är en uppsättning otillräckliga målsättningar och en näst intill tom verktygslåda. Än mer beklagligt är det när regeringen – som säger sig ha höga ambitioner på klimatområdet – applåderar förslagen och att majoriteten i såväl miljö- och jordbruksutskottet som näringsutskottet gör det samma.

Givet att världens utsläpp fortsätter att öka och att Europa historiskt sett står för en stor del av den totala utsläppsmängden är det nödvändigt att ställa upp tuffa målsättningar för att lyckas bromsa den negativa klimatutvecklingen. Jag instämmer i vad Vänsterpartiets företrädare framför i miljö- och jordbruksutskottets yttrande och anser att EU ska ha nollutsläpp som mål senast 2050 och att all energiproduktion då ska vara förnybar. Till 2030 ska utsläppen av växthusgaser ha minskat med minst 60 procent (jämfört med 1990) och minskningarna ska göras inom Europa. Jag och Vänsterpartiet vill alltså inte, som regeringen förordar, blanda in utsläppskrediter i målformuleringen. Energiproduktionen ska 2030 bestå av minst 45 procent förnybar energi. Därutöver vill jag och Vänsterpartiet att alla verksamheter ska åläggas att energieffektivisera sin verksamhet med 40 procent till 2030. Dessa nivåer, som är att betrakta som minimikrav, har vi också framfört i Europaparlamentet.

Jag vill också ställa mig bakom det som Vänsterpartiets representant i miljö- och jordbruksutskottet har framfört när det gäller behovet av en grundläggande reform av EU:s handelssystem med utsläppsrätter. Kommissionens förslag till åtgärder är emellertid otillräckliga och bör enligt min uppfattning innefatta ett lägre utsläppstak och ytterligare åtgärder i närtid för att komma till rätta med problemet med överutbudet av utsläppsrätter och det därmed sammanhängande låga priset på utsläppsrätter.

Avslutningsvis vill jag framhålla min uppfattning om att det behövs kompletterande åtgärder på EU-nivå och på det nationella planet för att minska utsläppen från t.ex. transport- och jordbrukssektorerna.

Därmed föreslår jag att riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Europeiska kommissionens meddelande om en klimat- och energipolitisk ram för perioden 2020 till 2030 (KOM(2014) 15).

BILAGA 2

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande 2013/14:MJU3y

En klimat- och energipolitisk ram för perioden 2020–2030

Till näringsutskottet

Näringsutskottet beslutade den 6 februari att bereda miljö- och jordbruksutskottet tillfälle att lämna ett yttrande över meddelandet En klimat- och energipolitisk ram för perioden 2020–2030 (KOM(2014)15 slutlig), under förutsättning att detta meddelande hänvisas till näringsutskottet för granskning. Den 26 februari 2014 hänvisades meddelandet till näringsutskottet för granskning.

Miljö- och jordbruksutskottet har beslutat att yttra sig över de delar i meddelandet som rör utskottets beredningsområde. I yttrandet finns fyra avvikande meningar.

Utskottets överväganden

Inledning

Europeiska rådet beslutade i oktober 2009 och bekräftade i februari 2011 ett mål för EU att minska utsläppen av växthusgaser med 80–95 procent till 2050 för att tvågradersmålet ska kunna uppfyllas. Det klimat- och energipaketet fram till 2020 som Europeiska rådet beslutade om 2008 innehåller tre klimat- och energimål som ska uppnås till 2020: att minska utsläppen av växthusgaser med 20 procent, att andelen förnybar energi ska uppgå till 20 procent av energianvändningen och att öka energieffektiviteten med 20 procent.

Under 2011 presenterade kommissionen tre färdplaner fram till 2050 för klimat- respektive energiområdet samt för transportsektorn. Den 27 mars 2013 presenterade kommissionen sin grönbok om ett klimat- och energiramverk fram till 2030 med utgångspunkt i färdplanerna (KOM(2013) 169 slutlig). I kommissionens grönbok efterlystes synpunkter på vilken omfattning och struktur energi- och klimatmålen för 2030 bör ha.

Utskottet yttrade sig till näringsutskottet över grönboken i juni 2013 (2012/13:MJU5y).

Den 22 januari 2014 presenterade kommissionen ett meddelande om en klimat- och energipolitisk ram för perioden 2020–2030 (KOM(2014) 15 slutlig). Kommissionen anser att centrala inslag i en ny ram på klimat- och energiområdet fram till 2030 bör vara ett mål om minskning av utsläppen av växthusgaser på EU-nivå som delas rättvist mellan medlemsstaterna i form av bindande nationella mål, en reform av utsläppshandelsystemet, ett mål på EU-nivå för andelen förnybar energi och en ny europeisk styrningsprocess för energi- och klimatpolitiken på grundval av medlemsstaternas planer för konkurrenskraftig, säker och hållbar energi.

När det gäller målet om minskning av utsläppen av växthusgaser uppmanar kommissionen rådet och Europaparlamentet att senast i slutet av 2014 komma överens om att EU i början av 2015 ska åta sig att minska utsläppen av växthusgaser med 40 procent jämfört med 1990, som ett led i de förhandlingar som kommer att avslutas i Paris i december 2015. Detta mål bör enligt kommissionen fördelas mellan de sektorer som omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter, och de som inte gör det, och bör vara kärnan i EU:s energi- och klimatpolitik till 2030. Målet för de sektorer som inte omfattas av systemet för handel med utsläppsrätter skulle fördelas mellan medlemsstaterna.

Av Europaparlamentets resolution av den 5 februari 2014 framgår att Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att ställa upp som bindande mål för EU att de inhemska växthusgasutsläppen ska minskas med åtminstone 40 procent jämfört med 1990 års nivåer fram till 2030. Parlamentet anser att ambitionsnivån måste stå i överensstämmelse

med att tvågradersmålet ska uppnås på ett kostnadseffektivt sätt och betonar att detta mål bör genomföras med hjälp av nationella mål för de enskilda staterna, där det tas hänsyn till varje enskild medlemsstats situation och möjligheter.

Miljö- och jordbruksutskottet har beretts tillfälle att yttra sig över kommissionens meddelande om en klimat- och energipolitisk ram för perioden 2020–2030 och tar i det följande ställning till de delar som berör utskottets beredningsområde.

Utskottets ställningstagande

Så som utskottet anförde i sitt yttrande 2012/13: MJU5y anser utskottet att ett 2030-ramverk bör beslutas så snart som möjligt. Det är viktigt att EU befäster sitt ledarskap och agerar kraftfullt och konstruktivt för att åstadkomma ett globalt klimatavtal i Paris 2015 som håller den globala uppvärmningen under två grader. För att visa ledarskap behöver EU besluta om klimatmål före det klimattoppmöte som FN:s generalsekreterare ska hålla i september 2014. Utskottet välkomnar därför kommissionens meddelande med förslag på ett samlat ramverk för klimat- och energipolitiken för 2030, men anser att ambitionsnivån behöver höjas. Utskottet uppmanar vidare EU att utarbeta och besluta om ramverket så snart som möjligt.

En stärkt europeisk klimat- och energipolitik gör det möjligt för aktörer i näringslivet att fatta investeringsbeslut med utgångspunkt i välgrundade antaganden om exempelvis framtida utsläppspriser. Mot denna bakgrund bör ett bindande klimatmål för EU till 2030 beslutas så snart som möjligt. Så som utskottet tidigare har anförts ställer det sig bakom ett ambitiöst bindande klimatmål till 2030 som gör det möjligt att uppnå målet att minska utsläppen med 80 till 95 procent till 2050 på ett kostnadseffektivt sätt. Utskottet är medvetet om att det sätt bördefördelningen görs på får stor påverkan på varje medlemsstats andel av utsläppsminskningen. Utskottet ställer sig bakom kommissionens förslag om 40 procents utsläppsminskning inom EU förutsatt att bördefördelningen mellan medlemsländerna görs på ett kostnadseffektivt sätt. Utskottet välkomnar ett mer ambitiöst mål om det samtidigt inkluderar möjligheten till utsläppsminskningar i utlandet, förutsatt att andra utvecklade länder tar sin del av bördan i internationella förhandlingar. Att inkludera en möjlighet till utsläppsminskningar i utlandet bidrar till att utveckla en global utsläppsmarknad, positiva effekter för en hållbar utveckling, inte minst tekniköverföring och kapacitetsuppbyggnad, samt ökar möjligheten att nå klimatmålen på ett kostnadseffektivt sätt.

Utskottet välkomnar också att kommissionen har lagt fram ett förslag om att upprätta en reserv för marknadsstabilitet för unionens utsläppshandelssystem (KOM(2014)20 slutlig). EU:s system för handel med utsläppsrätter är centralt för EU:s klimatpolitik och för att klara EU:s klimatmål – både på kortare och längre sikt. Det är därför mycket oroande att syste-

mets prissignal har blivit alldeles för svag för att styra mot de långsiktiga investeringar som nu behövs i hela Europa. Utskottet har tidigare anfört att det finns behov av att stärka systemets trovärdighet och dess prissignal (2013/14:MJU3). Så som kommissionen anför krävs ett tidigt beslut om att bygga om systemet till ett mer slagtåligt instrument för att systemet ska kunna främja koldioxidsnåla investeringar på ett effektivt sätt, till lägsta pris för samhället. Utskottet noterar att kommissionens förslag om att upprätta en reserv träder i kraft först 2021 och skulle därför vilja se konkreta förslag på hur handelssystemet och dess prissignal skulle kunna stärkas i närtid.

Utskottet vill även understryka att alla sektorer i ekonomin kommer att behöva bidra till kostnadseffektiva utsläppsminskningar inom EU. Central kompletterande politik på ett antal områden kan därför behöva utvecklas så som anføres i meddelandet.

Stockholm den 4 mars 2014

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Matilda Ernkrans

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S), Bengt-Anders Johansson (M), Rune Wikström (M), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Åsa Coenraads (M), Anita Brodén (FP), Sara Karlsson (S), Pyry Niemi (S), Christer Akej (M), Helena Leander (MP), Irene Oskarsson (KD), Jens Holm (V), Kristina Nilsson (S), Staffan Danielsson (C), Björn Söder (SD) och Gustav Schyllert (M).

Avvikande meningar

1. Avvikande mening (S)

Matilda Ernkrans (S), Johan Lövstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Sara Karlsson (S), Pyy Niemi (S) och Kristina Nilsson (S) anför:

För Socialdemokraterna är det självklart att Sverige ska agera för ett kraftfullt klimatarbete både i Sverige och internationellt.

EU-kommissionens förslag till nya klimatmål för 2030 innebär att EU sänker ambitionerna. Det finns emellertid en bred politisk majoritet i Europaparlamentet som stöder tre bindande mål för utsläppsminskningar, förnybart och energieffektivisering. Därför borde det vara ett självklart svenskt intresse att driva på processen för tre ambitiösa bindande mål.

Vi socialdemokrater hade gärna sett att EU fastställer ett ambitiöst, för medlemsstaterna bindande, utsläppsmål om 50 procents minskning till 2030 utan att inräkna inköp av flexibla mekanismer. Vi vill också markera att det är viktigt att de åtgärder som hittills vidtas för att undvika koldioxidläckage från den tunga industrin, t.ex. den svenska stål- och malmtillverkningsindustrin, måste finnas kvar till dess att en global utsläppsmarknad på detta område kan etableras.

Utskottets positiva inställning till förslag om inköp av klimatåtgärder i tredjeländ är helt enkelt orealistisk av den enkla anledningen att tillgången på CDM (Clean development mechanism, mekanismen för ren utveckling) och JI (Joint implementation, gemensamt genomförande) vida understiger de mängder det skulle bli fråga om. Därtill kan läggas orimligheten i sådana inköp då idén med det nya klimatavtalet inom UNFCCC i Paris 2015 är att alla länder ska delta. Systemet med CDM och JI i Kyotoprotokollet byggde ju på att det bara var bilaga I-länderna som fick utsläppsreduktionskrav. Att öppna för förslag om inköp av klimatåtgärder i tredjeländ leder också till den svåra frågan om vad som ska hända efter 2030. Att EU:s medlemsländer åläggs att köpa CDM och JI i all evighet för att täcka upp sina egna utsläpp rimmar inte med tvågradersmålet.

Vi socialdemokrater företräder också ett, för medlemsstaterna bindande, ambitiöst mål om 40 procent förnybar energi till EU 2030.

Vad det gäller ett mål för energieffektivisering i EU så anser vi att det ska fastställas ett ambitiöst bindande mål till 2030. Det är ett problem att kommissionen inte har presenterat ett förslag till mål. Vi anser att kommissionen ska återkomma med ett förslag på ett ambitiöst bindande mål för energieffektivisering till 2030. Vi noterar i detta sammanhang att Europaparlamentet föreslagit ett mål om 40 procent energieffektivisering till 2030, vilket behöver tas med i bedömningen.

Till utskottets ställningstagande vill vi socialdemokrater lägga att det är bra att redovisa och ha åtgärdsplaner för LULUCF, för att det är viktigt i klimatarbetet. Det finns dock en stor vetenskaplig osäkerhet redan om

utvecklingen av de naturliga sänkorna. Kolsänkor får inte vara ett sätt för Sverige eller andra EU-länder att komma undan nödvändiga utsläppsminskningar. Om även LULUCF-beräkningarna skulle inkluderas måste målen både i EU och nationellt anpassas för att inte ytterligare urholka klimatåtgärderna.

2. Avvikande mening (MP)

Helena Leander (MP) anför:

EU:s vägval om klimatmålen påverkar utvecklingen i hela världen. Om EU enas om en progressiv position ökar möjligheterna för EU att driva på för ett globalt, rättvist och bindande klimatavtal vid FN:s klimattoppmöte i Paris nästa år. Om EU däremot misslyckas med att visa ledarskap blir förhandlingarna i Paris svårare.

Om EU ska nå det övre spannet av målet på 80–95 procents utsläppsminskning till 2050, vilket är en anständighetsfråga om EU ska ta sin del av det globala ansvaret, är 40 procents utsläppsminskning till 2030 otillräckligt. Jag menar att målet bör vara 60 procents utsläppsminskning inom EU, utan brasklappar om bördefördelningens utformning. Därutöver är internationella klimatinsatser viktiga, inte minst genom FN:s Gröna fond, men det är inget som ska tillgodoräknas i utsläppsmålet.

Som komplement till utsläppsmålet behövs bindande (även för medlemsstaterna) mål om 45 procent förnybar energi och 40 procent energieffektivisering. I jämförelse med endast ett bindande mål skapar detta stora fördelar: EU-kommissionens analys pekar på över en halv miljon nya jobb, minskat beroende av importerad gas och kolkraft, lägre energikostnader och bättre folkhälsa.

Kolflöden från skog och annan markanvändning behöver vara en del av klimatpolitiken, men på grund av den stora vetenskapliga osäkerheten kring dessa flöden bör de regleras i ett separat åtagande.

När det gäller EU:s system för handel med utsläppsrätter (ETS, Emissions Trading Scheme) vill jag understryka vikten av åtgärder för att skärpa systemet i närtid. Det stora överskottet av utsläppsrätter måste permanent tas ur systemet för att handelssystemet ska fylla sin tilltänkta funktion.

3. Avvikande mening (SD)

Björn Söder (SD) anför:

En central uppfattning för Sverigedemokraterna är att eventuella bindande mål för att minska utsläppen av växthusgaser inte får äventyra vare sig de enskilda nationernas eller hushållens ekonomi. Det är nödvändigt att åtaganden inom EU i stället kopplas till ansträngningar att komma fram till bindande mål på global nivå. Vi anser det vara av största vikt att konkurrenskraften för såväl den svenska som den europeiska industrin inte försämras i den utsträckningen att koldioxidgenererande produktion flyttas till

länder med en mindre ambitiös klimatpolitik (s.k. koldioxidläckage) eller där andra miljöhänsyn, arbetsrätt och mänskliga rättigheter är åsidosatta. Mot bakgrund av att koldioxidutsläppen ökar markant på andra håll i vår omvärld anser vi att det bör göras en djupare konsekvensanalys av att en ambitiös klimatpolitik ensidigt förs i en begränsad del av världen. EU står trots allt bara för runt 11 procent av världens utsläpp medan resten av världen ökar utsläppen med motsvarande ett helt EU på mindre än fem år. Sverigedemokraterna tycker därmed att medlemsstaternas åtaganden inom den klimat- och energipolitiska ramen ska kunna justeras till faktiska internationella avtal som omfattar alla världens stora utsläppare såsom Kina, USA, Indien, Ryssland, Japan m.fl.

Påfallande ofta betyder en omställning till s.k. förnybar energi i realiteten höjda utsläpp av klimatgaser. Tyskland är ett tydligt exempel på detta där kolkraften byggs ut kraftfullt trots världens mest ambitiösa satsningar på sol- och vindkraft. I ljuset av detta är det smått absurt att kärnkraftens betydelse över huvud taget inte finns med i diskussionen. Att kärnkraften, som har de lägsta utsläppen av klimatgaser av alla tillgängliga energislag, i realiteten ställs vid sidan av det som kallas ”förnybart” slår oerhört fel. Sverigedemokraternas mening är därför att kärnkraft ska likställas med s.k. förnybar energi.

EU kan mycket väl ta en ledande roll i internationellt samarbete gällande utsläpp av växthusgaser, men att EU ska gå före och ställa avsevärt hårdare krav på medlemsstaternas industri i förhållande till den globala marknaden ser vi som långsiktigt ohållbart. Sverigedemokraterna vänder sig således emot att Sverige och EU ensidigt beslutar om väsentligt större utsläppsminskningar av klimatgaser än vad som nås i internationella avtal. Europa är i det stora hela inte någon signifikant aktör, och även om Europas länder skulle nå nollutsläpp är den reella effekten av de globala utsläppen högst begränsad.

Sverigedemokraterna vänder sig med anledning av ovanstående emot att driva på för ytterligare kostsamma utsläppsminskningar i form av internationella krediter. Det råder dessutom oklarhet i fråga om vad en sådan politik får för nettoeffekter. Sveriges och Europas fokus bör i stället riktas mot energiforskning där målet är att nya energislag ska bli så billiga att de konkurrerar ut fossila bränslen.

Sverigedemokraterna har sedan tidigare angett att vi tycker att LULUCF ska ingå i medlemsstaternas mål om utsläpp av klimatgaser. Dock ser vi det som märkligt om medlemsstaterna efter förhandlingar endast kan tillgodoräkna sig nya förändringar av markanvändning. Utgångspunkten måste givetvis vara att fastställa nationernas faktiska nettoutsläpp med markanvändning inkluderat och sedan utgå från dessa nya siffror i samtliga beräkningar.

4. Avvikande mening (V)

Jens Holm (V) anför:

Utskottets ställningstagande inför antagandet av EU:s klimat- och energimål till 2030 är en missad möjlighet för Sverige att verka för att EU för en mer ambitiös klimat- och energipolitik. Utskottets ställningstagande innebär inte någon skärpning av EU-kommissionens förslag. Vi delar EU-kommissionens analys att politiskt uppsatta målsättningar ska göras helt och hållet inhemskt, utan uppköp av internationella krediter med oklar klimat- och miljönytta.

Europa behöver länder som går före och tar klimatansvar. Därför lägger Vänsterpartiet fram följande mål: EU ska ha nollutsläpp vid senast 2050 och all energiproduktion ska då vara förnybar. Till 2030 vill Vänsterpartiet att utsläppen av växthusgaser ska minska med minst 60 procent, jämfört med 1990, och minskningarna ska göras inom Europa. Energiproduktionen ska 2030 bestå av minst 45 procent förnybar energi. Och vi vill ålägga alla verksamheter att energieffektivisera sin verksamhet med 40 procent. Givet att världens utsläpp fortsätter att öka och att Europa historiskt sett står för en stor del av den totala utsläppsmängden är detta att betrakta som minimikrav. Detta är målsättningar som vi också framfört i EU-parlamentet.

Vänsterpartiet föreslår också en grundläggande reform av EU:s handelssystem med utsläppsrätter, EU ETS (Emissions Trading Scheme). Handelssystemet ska vara EU:s viktigaste styrmedel för att minska utsläppen och för att priset för att smutsa ned ska bli högt. I dag, med en prisnivå på ca 40 kronor per ton, fungerar inte systemet. Vi välkomnar därför kommissionens förslag till åtgärder för att stärka handelssystemet, som vi ser som förslag i rätt riktning, men kommissionens förslag är inte tillräckliga. Vänsterpartiet vill ha ett lägre utsläppstak (dvs. en brantare, linjär utsläppskurva) som korresponderar med kravet om totala minskningar på 60 procent till 2030. Vi vill också ha ytterligare åtgärder i närtid (dvs. innan 2020) för att komma till rätta med problemet med överutbud av utsläppsrätter och det för låga priset på utsläppsrätter.

Vänsterpartiet ser också att det behövs kompletterande åtgärder på EU-nivå och det nationella planet för att minska utsläppen från t.ex. transportsektorn och jordbrukssektorn och vi skulle önska tydligare förslag på området.